

Riskiprofiili – tietoa mahdollisista maahantuloreiteistä

Taina Laine

erikoistutkija

Eläintautibakteriologia ja -patologia

Maa- ja metsätalousministeriö
Sidosryhmä- ja keskustelutilaisuus verkossa

19.2.2021

Afrikkalainen sikarutto – riskiprofiili taudin mahdollisista maahantuloreiteistä

- Ensimmäisen kerran ASF-tartuntaa todettiin melko lähellä Suomen rajaa vuonna 2009 Venäjällä
 - ASF oli Suomea ajatellen uusi tauti, joka koettiin uhkana
 - tarve laatia riskiprofiili, joka kuvaisi mahdollisia taudin maahantuloreittejä ja keräisi tietoa perustaksi taudin maahantulon ehkäisytöimenpiteille
- *'Afrikkalaisen sikaruton mahdollisia maahantuloreittejä – riskiprofiili'* julkaistiin vuonna **2011** (Oravainen, J., Lyytikäinen, T., Sahlström, L. ja Tammiranta, N.)
- *'Afrikkalaisen sikaruton mahdollisia maahantuloreittejä - riskiprofiilin päivitys 2017'* (Pekkanen K., Laine T.)
 - raportit löytyvät Ruokavirasto.fi-sivuilta <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/julkaisut/julkaisut/riskiraportit/>
- riskiprofiilin laadinnan yhteydessä tehdään tiedonkeruuta, johon tarvitaan monen eri alan asiantuntijoiden apua

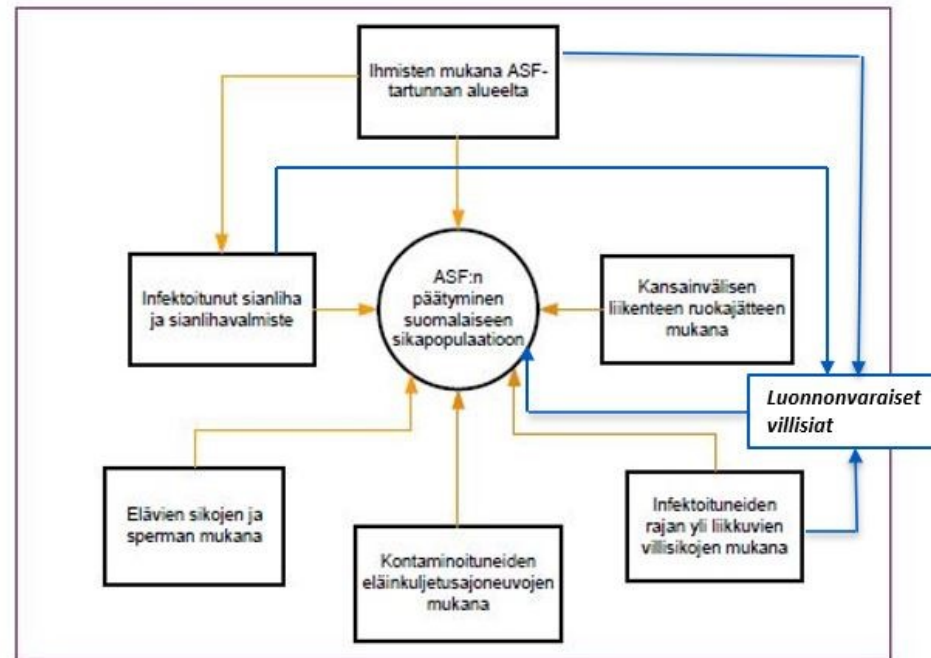

Riskiprofiilissa kuvataan

- perustietoa taudinaiheuttajasta ja taudin esiintymisestä sekä kohdepopulaatioista
- reittejä ja tapahtumasarjoja, jotka voisivat johtaa siihen, että ASF (African swine fever) tulee Suomeen ensimmäisen kerran
 - ihmisten mukana
 - infektoituneen lihan tai lihatuotteiden mukana
 - elävien kesysikojen tai sperman mukana
 - kontaminoitujen kuljetusajoneuvojen mukana
 - kansainvälisen ruokajätteen mukana
 - Suomeen vaeltavan infektoituneen villisian mukana
- tiedonpuutteita

Todennäköisimmät ASF:n maahantuloreitit

Kuva 11. Todennäköisimmät ASF:n maahantuloreitit.

52

Lähde: Afrikkalaisen sikaruton mahdollisia maahantuloreittejä - riskiprofiili, Eviran tutkimuksia 4/2011 (Oravainen, J., Lyytikäinen, T., Sahlström, L. ja Tammiranta, N.)

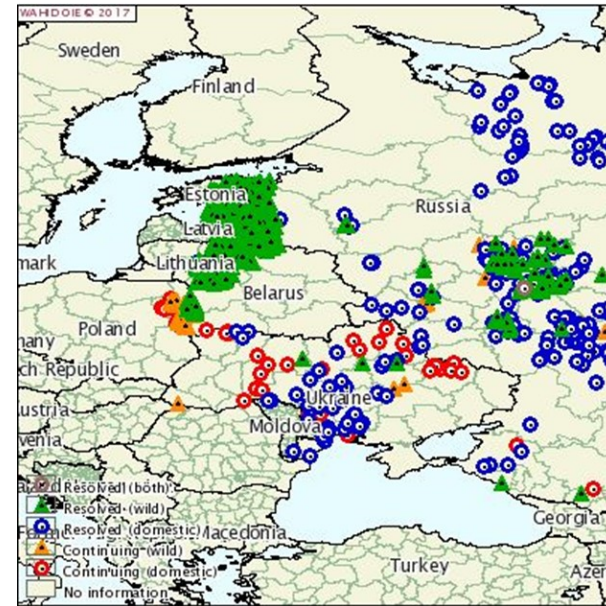
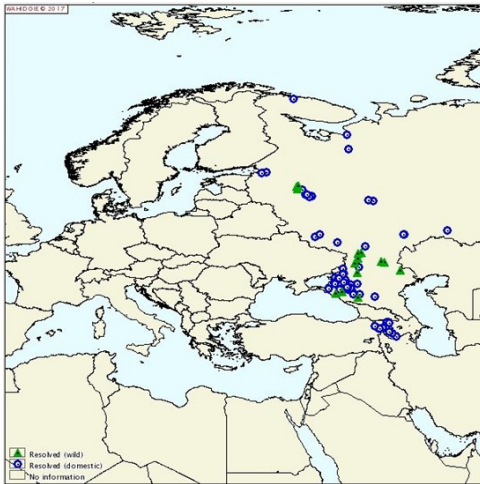
Lisäys: T. Laine 2017 (luonnonvaraiset villisiat)

Taudin esiintyminen vuosina 2011 ja 2016

ASF-tilanne lähialueilla vuonna 2016

ASF-tilanne lähialueilla vuonna 2011

Lähde: https://www.oie.int/wahis_2/public/wahid.php/countrymapinteractive

Eroja vuosien 2011 ja 2016 tilanteissa

- **Vuosi 2011**

- Venäjältä raportoidut tapaukset pääasiassa pienissä sikaloissa
 - Suomea lähimpien tapauksien yhteydessä ei raportoitu villisikatapauksia
- Suomessa oli sikatiloja noin 2300-2400 vuonna 2009
- Suomessa luonnonvaraisia villisikoja arvion mukaan noin 500 yksilöä

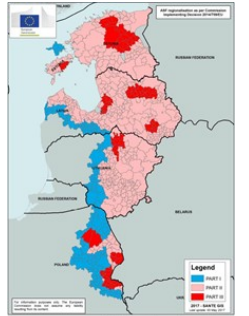
- **Vuosi 2016**

- Baltian maissa raportoitiin runsaasti tapauksia villisioissa ja yksittäisiä tapauksia kotisioissa
 - luonnonvaraisten villisikojen merkitys taudin levittäjänä ja säilyttäjänä alkoi näyttää todennäköiseltä
- Suomessa sikatiloja 1433 vuonna 2015
 - tilakoko kasvaa
 - tautisuojaus näyttää paranevan
- luonnonvaraisten villisikojen lukumäärä kasvaa Suomessa
- jonkun verran harrastesikoja

Ihmisten ja tavaroiden liikkuminen Suomen ja ASF-alueiden välillä

- **Vuosi 2011** (lähimmät tapaukset Venäjällä)
 - Suomen ja Venäjän raja on EU:n ns. kolmasmaaraja henkilöliikenteelle ja tavaroille
 - rajanylitys tarkoin säädeltyä
 - matkustajat tarkastetaan rajalla
 - kaupallinen elintarviketuonti vähäistä
 - eläinperäisten elintarvikkeiden tuontia EU:n ulkopuolisista maista koskee oma lainsäädäntönsä
- **Vuosi 2017** (lähimmät tapaukset Baltian maissa ja Virossa)
 - Schengen -alueella maiden välillä ei ole matkustusrajoituksia eikä rajatarkastuksia
 - esimerkkinä Helsingin ja Tallinnan välillä 8,4 milj. matkustajien matkaa vuonna 2016
 - tuliaistuonnin määrää vaikea arvioida (yksityishenkilön omaan käyttöönsä tuomat elintarvikkeet)
 - EU:n sisämarkkina-alue
 - jonkun verran elintarviketuontia ko. alueelta
 - EU-komission ASF-suojapäätöksessä mainittu rajoitusalueet, jotka vaikuttavat esimerkiksi sian-/villisianlihatuotteiden tuontiin

Suojapäätös
toukokuu
2017, lähde:
https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/ad_control-measures_asf_plt-regionalisation.pdf

Elintarvikkeiden tuliaistuontiin liittyviä riskit lisääntyivät, kun ASF-tartuntaa todettiin EU-maiden alueella

- Tuotantosikatilat
 - sikatiloilla työskenteleviä ja vierailevia henkilöitä on erityisesti informoitava ASF-riskistä, joka voi liittyä sianlihaa tai villisianlihaa sisältäviin elintarvikkeisiin
 - välillisen tartunnan riski ihmisen välityksellä (ei suoraan elintarvikkeesta)
- Luonnonvaraiset villisiat
 - tartunnan riski on olemassa, jos virusta sisältävää elintarviketta päätyisi luontoon villisikojen saataville
- Harraste- ja lemmikkisiat
 - sikojen pitäjillä tulisi olla tietoa ja ymmärrystä ruokajätteen syöttökiellosta ja sen perusteista

Ei suuria muutoksia verrattuna vuoteen 2011

Elintarvikkeet

- ruokajätettä ei saa syöttää sioille
- kansainvälisen liikenteen ruokajätteen hävittäminen asianmukaisesti
- säädösten mukaan tapahtuvan elintarvikkeiden tuonnin pitäisi olla turvallista
 - EU-komission suojapäätös 2014/709/EU

Eläinainees

- eläinainesta ei oltu tuotu ASF-alueelta
- suojapäätös 2014/709/EU koskee myös elävien sikojen, sikojen siemennesteen, munasolujen ja alkioiden siirtoa ja niihin liittyviä kieltoja ASF-tartunnan takia annetuilla erilaisilla rajoitusvyöhykkeillä

Uutta huomioitavaa

Ajoneuvoliikenne

- eläinkuljetuksiin liittyvä ajoneuvoliikenne kaikkein riskialtointa
- metsästäjiä ohjeistettu ajoneuvojen puhdistuksesta metsästysmatkoilta palatessa
- tuotantotilojen oma tautisuojaus ajoneuvoliikenteen osalta erityisen tärkeää

Riskiprofiili

- dokumentoi tietoa taudinaiheuttajasta ja taudin esiintymisestä laatimishetkellä
- kirjaa tietoa erilaisista mahdollisiin ASF:n maahantuloreitteihin liittyvistä asioista – tiedonsaantimahdollisuudet vaihtelevat; osasta asioita tilastoja, osasta vaikeaa saada tarkempia tietoja
- kirjaa tiedonpuutteita
- tavoitteena antaa taustatietoa toimenpiteille taudin maahantulon torjumiseksi
- ensimmäinen ASF-riskiprofiili tehtiin 10 vuotta sitten, päivitys 4 vuotta sitten
 - päivitystarve syntyy, jos tilanteessa tapahtuu oleellisia muutoksia

(nykyinen tilanne: matkustamisen vähentyminen koronavirustilanteen takia, taudin esiintyminen EU-alueella, viime vuosina tehdyt toimenpiteet...)

Kiitos